

1156/11/37
משרד המשפטים

כ"ה ז' - 1301

ה'תש"ל 57

ט ב ד י

נל: אביהאן אדיס אוטבה אוטלו אנקרה אקרה בון בוקרשם ביירט
ברן בריסק ג' צבה האג הלסינקי ונשינגטון וינה טהראן לאגוס לונדון
מנילה מכסיקו מלטה זיירובי זיקוטסה זינו יורק סינגפור פאריס
פריטוריה ציריך קופנהאגן קולומבו קנברה רומא ריו שטוקהולם
מאת: המשרד

ד ה ו פ

הפנסומים הראשונים במסרו בלמים אלה לרשות היל הוא
להוסיף דברים על הודעת דובר צה"ל שפורסמה. אין ליזום פירוט דאך
אין להגיב על שאלות מעשיות כגון: מטפרי המטוסים שכבר הגיעו וכו"ב.
לידוע לכם ההסכם הקיים הוא על 50 מטוסים. עליכם להמנע לחלוטין
מהתייחסות או תגובה לספקולציות על צורת המסירה ומקומה הן בפומבי
הן בשיחות רקע. בדעתנו להקפיד גם להבא על הצנעה מירבית במיוחד
ככל הנוגע להבטאות רשמיות. החלטה זו נובעת מדרך א4 למנוע הבה

שלא לצורך של ארהב ולהקשות על מיקוד התגובה הערבית הצפויה.
2. עם זאת יזכו אתכם השיקולים הכלליים הבאים בשיחות רקע מדיניות
הסברתיות ובהבטאות פומביות כאחד:
א. זרם החימוש הסובייטי מקשיח את עמדת הערבים בכלל ועמדת באצר
בפרט נגד הסכם ושלום. חשוב איפוא לעקור מלב הערבים את האשליה
והטעות שיתכן הישג על דרך המלחמה. ככל שהערבים נוכחים כי
ארהב מכבדת את התחייבויותיה ומחשיבה קיום מאזן כוחות מייצב
במזרח וכלל ישראל מסוגלת לספח את כוחה המותיע כן תקטן ואולי אף
תיעקר הסכנה שבטעות ואשליה אלה. פנטומים בידי ישראל החותרת
להסכם ולשלום הם איפוא תרומה למאמץ הבינלאומי למנוע מלחמה ולקדם
שלום כשם שהנשק הסובייטי המסופק לבאצר החותר להחזרת הגלגל
למצב ששרר במאי-יוני 67 נועד למנוע השגת הסכם ושלום.

ב. אספקת הפנטומים אינה בגדר הסלמה שרירותית ובלתי מוצדקת
במרוץ החימוש כי אם תגובה זכרחית על זרם הציוד הסובייטי שהגיע

2/..

quarto

In-quarto

והמגזע לערביים. ברה"מ מטרבת להענות לפציות האמריקניות
 המרובות מאז יוני 67 לדון בצמצום מרוץ החימוש. סירוב זה
 הוא פועל יוצא משלילתה הסכם ושלום. בוכח מדיניות סובייטית
 זו אין כל הצדקה לבקר את ההענות האמריקנית הזו (לפעמים
 זהירה מדי) לצרכי שמור המאזן.

A 6

A 6

לשכת המזכל

A 5

A 6

A 6

A 5

 תפוצה א'
 טס/מס

A 5

A 5

quarto

In-quarto

1'0

2'0

3'0

2

4'0

5'0

6'0

7'0

מוזכר

130.2.2

אל :	שר החוץ
מאת :	מטה ביתן

1632

הנדון: טיפול בתביעותינו לרכש בארה"ב
מברק שבדירנו 169 ברושינגטון מה-21.6.69

הבעיה לכאורה טכנית, אך כשמתעמקים בה מתברר שיש לה השלכות רבות, בתוכן מדיניות ומבצעיות. להלן הערכותי:

1. אנו מבקשים את ממארה"ב שתסכים למכור לנו עוד 50 מטוסי סקייהוק ועוד 25 מטוסי פאנטום טיסופקו לנו בתום תקופת התמסקה של הסקיהוקים והפאנטומים המוזמנים, הדינו הספקתם בין 1970-1972.

2. בראה לי שאיננו צריכים לפעול בנושא זה במתכונת פעולותינו לפני ההחלטת האמריקנית על הסקיהוק והפאנטומים. המצב כיום טובה לחלוטין. לפני ההחלטה האמריקנית על ~~אספקת~~ הסקיהוק הדינו באלצים "להפקיע את החומה" של אספקת מטוסים אמריקניים בכלל. אף החלטה אמריקנית לספק לנו פאנטומים היוראה מפנה, מפני שמדובר במטוס אמריקני המשוכלל ביותר אשר ברותם. כיום הבעיה היא לשכנע אותם שבתום אספקת 100 מטוסי סקייהוק אנו מבקשים עוד 50 מטוסים מאותו הסוג ובתום הספקת 50 מטוסי הפאנטום אנו מבקשים עוד 25 מאותו הסוג. לפי הבנתי, מוטב שנציג תוכניתנו היום בצורה שיגרתית ובטען שאנו רוצים "more of the same". הצגת תביעה שיגרתית חייבת להכתיב לנו דרכי פעולה טובים מאלו בהן נקטנו בעבר. ככל האפשר עלינו להמנע מדרמטיזציה.

3. לפי הבנתי אין לקטור התביעה בביקורה הקרוב של רה"מ בארה"ב. המצב היה טובה לחלוטין בינואר 1968 בעת ביקורו של רה"מ אשכול ז"ל אצל ג'ובסון. אז הדינו באלצים להתגבר על אי הרצון לספק לנו פאנטומים בכלל.

4. מטרת שיחתה של רה"מ עם הנשיא היא לתאם עמדות שתי הממשלות בנושא המדיני. כשרה"מ תטען בזכות העמדה הישראלית (יטיבה ישראלית לאורך קרוי הספקת אט עד לכינון שלום שיושב בעזרת מו"מ ישיר) היא תנסה לשכנע בודאי את הנשיא טקו זה משרת גם את האינטרסים הישראליים וגם את האינטרסים האמריקניים. מדיניות כזו, לדעתנו, מוזקת את ה- posture האמריקני הגלובלי כלפי רה"מ ואינה מסילה על ארה"ב התחייבויות ברטפות. הדבר שאנו מבקשים מארה"ב הוא במישר המדיני (להחזיק מעמד) ולכל היותר להסכים למכור לנו פריטים הנוצרים לנו להגנתנו. יתכן ובהקשר זה צריכה רה"מ גם לעזור את בעית הטנקים. לו היינו מחליטים שרה"מ תעמיד את צווא המטוסים במרכז טיעוניה, טפק את שיטותיו של ג'ובסון (זהירות, היטיות בהחלטה) היו מאפשרים לה להפיק החלטה חיובית. במלים אחרות, הסכמה אינה שרה"מ "תחזור בידיים ריקות". הצגת התביעה הקונקרטית על ידה היתה במדה טרילמת שרתת גם הכנת הקו הישראלי המדיני.

5. בטאלת הטאלה כיצד לספל בתביעות למטוסים צוטפים. איננו בטוח שהדרך היחידה היא לתבוע "מפגש" פורמלי בה מפקד חיל האוויר, למשל, יציג תביעותינו. הייתי מנסה

לשמוש בתוך המשרד בלבד

משרד החוץ

סיווג

מזכר

אל :	אל :
מאת :	מאת :

- 2 -

דרך אחרת: היות ואבר מובעים תוספת כמותית לאותם המטוסים שממארה"ב כבר משפחה, הייתי צריכה כאילו אין כלל ריכוז על הצורך במטוסים בוספים. הייתי מציע שהמגריד יציג תביעתו גם בדרכים פורמליות וגם בדרכים בלתי פורמליות מתוך הבהרה מצידוק התביעה מרבץ מאליו. זאת אפשר לעשות עוד לפני ביקור רוה"מ. אם לא, מיד אחרי הביקור.

6. עלינו לזהר דגתנו לבטלות המיוחדות המתעוררות עקב נסיעת מפד ח"א לארה"ב. אם הנסיעה גלויה, הפרוט העתובאי יקשה. אם הנסיעה כודית - ואין אף פעם בטחון מאפשר לשמור על טודיות - אבר בעצמנו בורמים לדרמטיזציה של הזרטה. זאת בדיוק אבר רוצים למנוע כדי לחזק טענותנו שבעצם איננו דורשים דבר-מה מהפכני.

7. אם יתברר לאחר ביקור רוה"מ שגורמים צבאיים בארה"ב מערערים על הצורך במטוסים בוספים, אפשר לארגן את המפגש המיוחד. אם אבהנו יוצאים מתוך הבהרה שביקור רוה"מ יהיה בטוף ירלי, במצא כבר בתחילת ארגוסט. אז הייתי מציע לא לקיים את המפגש לפני התחלת אספקת הפאנטומים. עלינו לזכור שבעת המו"מ על נושא הפאנטומים בטוף 1968 התעוררה בכל חומרתה הבעיה הגרעינית ובתוכה בעית הטיליים. עמדה אמריקנית מצאה אז ביטוי במכתבו של וארנקה אל שגרידנו בזו הלשון:

"IN THIS CONNECTION I HAVE MADE CLEAR THE POSITION OF THE UNITED STATES GOVERNMENT THAT THE PHYSICAL POSSESSION AND CONTROL OF NUCLEAR ARMS BY A MIDDLE EASTERN POWER WOULD BE DEEMED TO CONSTITUTE THE INTRODUCTION OF NUCLEAR WEAPONS. I WISH ALSO TO CONFIRM THAT UNDERSTANDING OF THE GOVERNMENT OF ISRAEL AS SET FORTH IN THE FIFTH PARAGRAPH OF YOUR LETTER OF 22ND NOVEMBER 1968. SUCH UNUSUAL AND COMPELLING CIRCUMSTANCES^x WOULD EXIST IN THE EVENT OF ACTION INCONSISTENT WITH YOUR POLICY AND AGREEMENT AS SET FORTH IN YOUR LETTER."

מפגש פורמלי לפני התחלת הספקת הפאנטומים מזמין, לדעתי, הקירה אמריקנית, למשל לנשא הטיליים. הטענה המוסמעת שנוכל למנוע דיון כזה מתוך הנחה שמפד ח"א איננו בקי בנושא הגרעיני, אינה רלבנטית. הדיון האחרון בנושא הגרעיני התקיים עם השגריר. השגריר יהיה בודאי נוכח במפגש של מפד ח"א ולא יוכל לטעון שבפרק זמן של 6 חדשים הוא בעטה פחות בקי מכפי שהיה בו בינואר 1969.

8. לסיכום: הצעתי להציג התביעה ל-75 המטוסים הנוספים כעת בצנורות הרגילים והשגרתיים של השגרירות, גם במחמ"ד וגם בפנטאגון. לא הייתי כרגע נאבק על המפגש; מוטב להתחיל להאבק על עצם הענין, דהיינו על תביעתנו לרכוש מטוסים בוספים. הייתי כללית משלב את התביעה בדברי רוה"מ לנשיא מבלי להעמיד הנושא במרכז. אם לאחר הברורים של השגריר והנספח הצבאי, לאחר ביקור רוה"מ, יתברר שיש צורך במפגש

3/..

x) ה"מ"מ"ג" (הא"י אא"ל) אא"ל
א"י אא"ל (המקומות)

לשירותי הבריאות של ישראל

משרד החוץ

סיווג

מזכר

אל :	אל :
מאת :	מאת :

- 3 -

פורמלי, מאד יתכן שבלאו הכי לא יצא לפרועל המפגש לפני החילת ספטמבר.
 אז ממילא הפאנסומים הראשונים יהיו כבר בדרך ארצה ואספקתם טוב תהיה
 לעובדה קיימת.

ב ב ר כ ה,

משה ביימן

העתק: המנכ"ל

1.2. א' ציג אק אה א' ציג אה אה אה
 יין היט אה אה אה אה אה אה

לשמוש בתוד המשרד בלבד

1969

ירושלים, ו' באב תשכ"ט
21 ביולי 1969

סודי ביותר

א לו שר הבטחון.

מאת: מזכיר הממשלה

הנני מתכבד להביא לתשומת לבך החלטה
מס. 840 של הממשלה בישיבתה סיום ה' באב
תשכ"ט (20.7.69):

"840. מכירת נשק

מ ח ל י ט י מ

(א) לאשר מכירת 15 מיליון כדורים
CENTURY ARMS INC 30-06 לחברת
מארה"ב ע"י מפעל "מבצע".

(ב) לאשר מכירת כלי ירייה שונים לחברת
NATIONAL ORDNANCE INC
מארה"ב ע"י מפעל "מבצע".

ההחלטה הנ"ל לא נרשמה בפרטיכל הממשלה
מפאת אופייה הסודי והנה שמורה במזכירות הממשלה.

ב נ ר כ ה

סיכעל ארנון

העתקי לשר החוץ

130.2 אל.ק.2

ס ו ד י

מס' 79

בשלח: 14.8.69

תוקן: 23.8.69

אל: המשרד

מאת: וושינגטון

אליצור.

לשלי 78.

אשת שיחי אומרת שמתנהלים כבר דיונים בוקבים בממשל על בקשותינו החדשות לרכש ושגם העסקה הנוכחית עודנה משמשת נושא לדיונים ובירורים. הערכתה והרגשתה שהחלטה על המטוסים החדשים לא תתקבל אלא לאחר ניקור יסודי של כל מכלול יחסינו של מדיניותה המזתית של ארהב בעתיד. אומרת שהממשלה כבר נתון ללחצים עוינים רבים מחוץ ומפנים החותרים לסיכול כל עסקה נוספת. ממליצים לראות כמוסכם קיום של LINKAGE מובהק בין השיחות הנוכחיות עם בריהם על מזת לבין חתימתו של הנשיא למה שהיא ואחרים לדבריה מכנים חזון PAX NIXONICA מעיד על כך שזו משאת חייו שלא הנשיא ומירב מאמציו מכוונים לכך והוא מתעניין ומתעמק אישית בכל פרטי המז"מ והמצב באזור. לדבריה היה זה הנשיא שהחליט על הצגת הניסוחים החדשים על ידי /אסק סיקור במוסקבה.

ארגוב

(הנוסח המתוקן הגיענו לאחר בקשה נוספת)

שהח3 רוהמ3 מנכל3 אלוז דיין לוריא ביתן קומיי הלל מרון אבנר בן חורין
 אליצור הדס רמ3 ר/אמן
 נל/קל